

Motion till riksdagen 2023/24:2581

av **Kerstin Lundgren (C)**

En parlamentarisk utredning av dödshjälp

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en parlamentarisk utredning om dödshjälp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Människan vill bestämma över sitt liv så långt det går, hela livet. För många innebär det även att kunna välja hur man vill avsluta sitt liv, när ingen bot finns att få och lidandet upplevs som outhärdligt. När enbart den palliativa vården återstår och lidandet kan lindras endast genom t ex opiater. Vi har kunnat följa den kamp som många människor fört för rätten att välja hur man vill avsluta sitt liv. En kamp som medfört att vissa valt att göra sin sista resa till Schweiz för att få tillgång till den rätten. De har alla synliggjort de svåra val som vi alla kan stå inför. Och för mig är det självklart att vi väljer olika och bör ha den rätten under hela livsresan. Frågan blir då om även Sverige ska möjliggöra den rätten eller om vi som medborgare skall hänvisas till andra länder.

Svenska Läkaresällskapet har tagit fram etiska riktlinjer för läkare som innebär att en läkare får avstå från och avbryta livsuppehållande behandling om en beslutskapabel patient vill det och är välinformerad och införstådd med olika behandlingsalternativ. Läkaren ska samtidigt alltid erbjuda adekvat palliativ – lindrande – behandling inklusive tillfällig eller kontinuerlig sedering om outhärdliga symtom inte kan lindras på något annat sätt. Kort uttryckt: patienten får sova tills döden inträffar. Det är däremot i dag inte tillåtet att ge läkarassisterad dödshjälp eller eutanasi, oavsett en döende människas lidande och beslutskapacitet.

Den svenska debatten om dödshjälp har gått i vågor sedan 1970-talet. Statens medicinsk-etiska råd (Smer) aktualiserade frågan om utredning och införande av dödshjälp i Sverige 1992, 2008 och 2017. Varje gång ledde det till en samhällsdebatt som visade att det i denna fråga råder delade meningar, mycket beroende på olika värden och infallsvinklar.

Smers rapport Dödshjälp – en kunskapssammanställning (2017:2) syftade till att bidra till en mer faktabaserad debatt, i synnerhet som allt fler länder nu har infört dödshjälp och redovisat sina erfarenheter. Utifrån kunskapssammanställningen om forskning och statistik kring dödshjälp i andra länder värderade Smer stödet för de vanligast förekommande faktaargumenten, men också för värdeargumenten. Värdeargument inrymmer t.ex. frågan om människor har en rätt att besluta över sin egen död som ska respekteras eller om det alltid är fel att avsiktligt avsluta en människas liv. Faktaargumenten inbegriper inte minst om den palliativa vården förmår, eller inte förmår, att ta hand om de svåraste symtomen i livets slutskede. En ny faktasamling tillkommer hösten 2023.

Allt fler länder, runt om i världen, lagstiftar nu om någon form av dödshjälp. Senast i raden var Portugal, medan Spanien sedan några år har en sådan lagstiftning. Österrike, Belgien, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz, Nya Zeeland, Kanada och delar av USA och Australien har på olika sätt legaliserat vissa former av dödshjälp. Europadomstolen påtalade senast i en dom från oktober 2022 att rätten till privatliv, artikel 8, inkluderar rätten för individer att själva bestämma när och hur deras liv avslutas.

Efter årtionden av diskussioner är det nu hög tid att Sverige tillsätter en parlamentarisk utredning i syfte att ge varje människa rätt att själv få bestämma över sitt liv, ända till slutet. Detta så länge det inte inkräktar på någon annan människas självbestämmande. Jag anser att det nu måste tillsättas en statlig utredning som undersöker om någon av de olika modeller som tillämpas i andra länder även bör bli tillåten i Sverige. I länder som Belgien och Nederländerna är outhärdligt lidande villkoret för att en läkare ska kunna ge patienten det dödande medlet. I Oregon och andra amerikanska stater kan i stället människor med terminal sjukdom efter noggrant övervägande få ett läkemedel förskrivet som hen sedan tar själv. Det är oerhört svåra avväganden och viktigt att tilltron till vården upprätthålls.

Jag anser att en utredning om dödshjälp vore en klok och öppensinnad väg för varje människas rätt att äga och styra sitt eget liv, intill den sista dagen. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Kerstin Lundgren (C)